

Kulturális hidakat építünk...

Beszélgetés Gojtán Annával, a HOŠIG igazgatójával

Gojtán Anna már nyolc éve áll a budapesti Horvát Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium (a HOŠIG) élén. Egy bunyevác-horvát településen, Garán nevelkedett, ott végezte el általános iskolai tanulmányait. 1987-ben a budapesti Horvát-szerb Gimnáziumban érettségizett, majd 1993-ban az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, szerb-horvát nyelv és irodalom – történelem szakon szerzett diplomát. Tanulmányai végeztével tanárként tért vissza egykori középiskolájába. 1998-ban újságírói diplomát is szerzett. Kitartó, eltökélt nőnek ismertem meg, aki a magyarországi horvátok életének egyik meghatározó személyisége. Nevét a HOŠIG – a horvát-magyar közös múltat bemutató – irodalmi-zenés-táncos történelmi színdarabja a „Vremeplov” (Időutazás) is fémjelzi. Ez az előadás, pontosabban a Bunyevác-sokác est az iskola Irodalmi és Táncszínháza alapműsora. Említésre méltók az intézmény horvátországi partnerkapcsolatai, vendégszereplései és a Horvát Kultúra Hete is. Igazgatóhelyettes volt, amikor a HOŠIG javaslatára létrejött a Nemzetiségi Tanulmányi Ösztöndíj. Munkatársak vagyunk.

– *Időutazásra hívlak.*

– Vágyjunk bele!

– *Úgy gondolom, hogy a horvát nyelvi közeg, a kultúra megléte, de egyáltalán a horvát szellemiség már fiatalon is igen meghatározó volt az életedben.*

– Valóban azt volt. Bunyevác-horvát családban nevelkedtem. Gyermekkoromat a bácskai Gara településen töltöttem, ahol akkoriban nagyszámú, erős, öntudatos horvát közösség élt, mely őrizte és ápolta nyelvét, kultúráját, hagyományait. A családban mi is horvátul beszéltünk, az iskolában horvát nemzetiségi nyelvet tanultam, s nem volt kérdéses számomra, hogy tanulmányaimat a budapesti Horvát-szerb Gimnáziumban folytatom. A gimnáziumi évek alatt aktívan bekapcsolódtam az iskola kulturális életébe. A szavalóversenyek állandó szereplője voltam, az iskola táncegyüttese tagjaként pedig alkalmam volt különböző fesztiválokon és az iskolát népszerűsítő körutakon részt venni, s így eljutni a vidéki horvát településekre. Nagy öröm és egyben kihívás volt számomra, amikor bekerültem a neves Fáklya Művészegyüttesbe.

Szülőfalum és családom értékrendje vezetett tovább utamon az egyetemre, majd onnan vissza, egykori iskolámba.

– *Miért éppen a pedagógus pályát választottad?*

– Mindig vonzott a tanítás, a gyerekekkel való foglalkozás öröme, de legerősebben az elsős tanító nénim kedves emléke és gimnáziumi osztályfőnököm szakmai tudása, embersége hatott rám a pályaválasztáskor. Számomra ők olyan meghatározó személyiségek voltak, akikre szeretettel és tisztelettel gondolok, s akiknek a példáját követni szerettem volna.

Fontos nekem, hogy a tudásátadáson kívül értékeket is közvetítsünk a diákoknak, erősítsük meg őket nemzetiségi identitásukban.



– *A diploma megszerzése után, visszatértél az alma materbe, az akkor már Horvát Gimnáziumba, de néhány év után tettél egy kis kitérőt. Rádiós, televíziós újságíróként tevékenykedtél. Mi készítetted erre?*

– A közélet iránti érdeklődésem vezetett a médiához: 1998-ban lehetőséget adódott a Kossuth Rádió, majd később a Duna Televízió rendszeres külső munkatársaként dolgozni. Ez nagyon jó iskola volt, hiszen a legváltozatosabb belpolitikai témákkal foglalkozhattam a telefoninterjúktól a riportokig. Aminek különösen örültem, hogy gyakran járhattam vidékre, megismerhettem az országot és sok

érdekes embert. Nagy produkciókban is részt vehettem, például amikor a karácsonyi ünnepi műsort a mi stábunk készíthette, nemcsak magyarországi helyszíneken, hanem Erdélyben, székelyföldi falvakban is forgattunk. Ezek gyönyörű élmények voltak.

Szerkesztője lehettem egy önálló műsornak is, amely a Kárpát-medence vidéki térségeinek mutatott fel gazdasági, kulturális modelleket. Kisfalvakban kutattuk a helyi innováció jó példáit, melyek erősítették a helyi közösséget. Kreatív ötletekre találtunk, sok jó példát arra is, hogy milyen sokféle módon lehet a fiatalok számára is vonzóvá tenni a régi, hagyományos értékeket. Így kialakult egyfajta, mondhatjuk úgy, szakterületem, és ebben benne voltak a vidéken élő nemzetiségek is. A téma közel állt hozzám, hiszem magam is vidékről származom.

De nem szakadtam el a horvát témáktól sem: igyekeztem olyan filmeket készíteni, amelyek népszerűsítik Horvátország történelmi nevezetességeit, kulturális és emberi értékeit, megőrizni azokat az élményeket, melyekben nekem is részem volt.

Az iskolában sem hagytam abba a filmezést, minden lehetőséget kihasználtam, hogy az intézményt és kulturális eseményeit, magasrangú vendégek látogatásait filmen is megörökítsük. Ily módon is

szeretném népszerűsíteni az iskolát, a felvételek pedig idővel a horvát oktatás történeti dokumentumai lesznek.

– *A médiában szerzett tapasztalataidat beépítetted jelenlegi munkádba? Gondolok itt az iskolaiújságra vagy az iskolarádióra.*

– A mai medializált világban fontos feladatnak tartom, hogy a fiatalok többet tudjanak a média működéséről, és tudatosan használják azt, elsősorban saját értékeik felfedezésére. Iskolánkban nincs kommunikációs képzés, ennek hiánya azonban a tanórán kívüli képzéssel pótolható. Szükségesnek tartom ezt azért is, mert az öntevékenység új terei a szokásostól eltérő diák-pedagógus és diák-diák kommunikációra s együttműködésre adnak lehetőséget.

Kifejezetten kommunikációs program az Iskolarádió létrehozása volt, amelyben kamatoztathattam riporter tapasztalataimat. A műfajismerettől a beszédtechnikán át a horvát irodalmi nyelv helyes használatáig nagy utat jártak be a rádió működtetésére önként vállalkozó diákok, a tanultakat életútjuk során is hasznosíthatják majd. A tömegkommunikációval járó felelősség, a hitelesség, pontosság követelményeinek elsajátítását is, a kritikus közönség ugyanis ott várja őket véleményével a stúdió előtt a folyosón és az osztálytermekben.

– *Iskolaigazgatóként melyek legfontosabb célkitűzéseid?*

– A legfontosabbnak azt tartom, hogy az iskola folytassa legjobb oktatási-nevelési hagyományait, adjon magas szintű tudást, készítse fel a gyerekeket az életre, de emellett erősítse horvát identitásukat, a nyelvet, a kultúrát, a hagyományok ismeretét, kötődésüket az anyaországhoz.

Az identitást nem elég a hazafias érzelmekre, életfilozófiára alapozni. Fel kell ismertetni a diákokkal, hogy a kettős kultúra a karrierépítésben is segít. Arra törekszünk, hogy a tanulóifjúság körében széles körűvé váljon a felismerés: Horvátország 2013-ban történt EU-csatlakozását követően, a két ország stratégiai együttműködésével felértékelődött a horvát nyelv és kultúra ismerete. Az ezzel kapcsolatos magas szintű tudás a diákok versenyképességének részévé vált, ami tanulmányaik befejezése után jelentősen javítja majd munkaerőpiaci esélyeiket is. A gimnazistáknak rendszeresen bemutatunk olyan szakmákat, amelyeknél a horvát-magyar nyelv és kultúra ismerete versenyelőnyt jelent. Ilyen lehet az idegenforgalom, az olajipar, és a horvát-magyar közös vállalkozások is távlatokat nyitnak. Fontos tehát érdekeiket is felismertetni.

– *Azt hiszem túlzás nélkül állíthatom, hogy a HOŠIG egy horvát kulturális műhely Budapesten.*

– Egészen másként éljük meg a magunk kultúráját, ha nemcsak közönségként élvezzük, hanem magunk is cselekvő résztvevői, alakítói vagyunk. Ezért szükséges olyan művészeti közösségeket létrehozni, amelyek ezt az interneten felnőtt nemzedéket egy

időre elvonják a számítógéptől. Olyan közösségeket kell alakítani, amelyekben a fiatalok fejleszthetik képességeiket. Az énekkar, a zenekar, *Tamburica táncsoportunk*, valamint Irodalmi és Táncszínházunk munkája a horvát kulturális hagyományokra épül. A hagyomány nem múzeumba való! A hagyománynak mindig korszerűek a feladatai: tudást és emberi normákat örökít át. Ma is be tudja tölteni azt a szerepet, mint régen: erős, öntudatos, az értékek iránt elkötelezett közösségeket teremt. Ezért kiemelt programunk a művészeti képzés.

Ehhez kapcsolódik legsikeresebb projektünk: kulturális hídépítés – színházzal. Ebben a projektben minden programunk eredménye összegződik. A kiindulópont: nincs erős identitás alapos történelmi ismeretek nélkül. A logika a régi: hogyan lehet a diákokkal megszerettetni a történelmet? Hát, úgy, hogy eljásszunk! Először csak iskolai ünnepeinkre írtam néhány történelmi jelenetet, később lett ebből egy másfél órás színdarab... és lett belőle küldetés.

A HOŠIG Horvát Irodalmi és Táncszínház Időutazás című színelőadásának célja a magyar-horvát közös múlt, a nyolcszáz éves államközösség történelmének feldolgozása. Az összművészeti (irodalmi-zenés-táncos) színdarab közös történelmünkől vonultat fel királyokat, hadvezéreket, egyházi személyiségeket, irodalmárokat és másokat, felvillantva azoknak a jeles személyiségeknek a példamutató tetteit, akiket mindkét nép tisztel. Az „Időutazás” jövőbe utazás is: annak felismertetése, hogy közös értékeinknél semmi nem alapozhatja meg jobban Horvát- és Magyarország együttműködését a közös Európában.

Kiderült, hogy ezzel a programunkkal valamire nagyon ráérezünk. A színdarab ismerethiányokat pótol, és kulturális hidat épít. A küldetés sikerén mi lepődtünk meg a legjobban. Nagyon sok előadást tartottunk Magyarországon, utána pedig jöttek a horvátországi meghívások: Magyarország zágrábi és Horvátország budapesti nagykövetének védnökségével felleptünk a neves zágrábi Komediya Színházban, a zadari Nemzeti Színházban, ahol társulatunkat magas rangú politikusok és egyházi személyiségek fogadták. Előadásunkat bemutattuk Dubrovnikban, Splitben is, Eszéken pedig a helyi magyar nemzetiség diákjaival tartottunk közös előadást. A kulturális hídépítés a két néphez tartozó fiatalok párbeszédét is elősegíti. Diákjaink horvát identitását erősíti, hogy felismerték: a hídépítés – küldetés.

Példa erre egy másik sikeres projektünk is. A HOŠIG volt a kezdeményezője a Zánkán megrendezésre kerülő *Horvát-Magyar Ifjúsági Találkozó*nak. A gazdag programmal – történelmi és sportvetélkedők, képzőművészeti kiállítás, tánc, horvát-magyar diszkó, túra, hajókirándulás stb. – megtartott találkozó újszerű ismerkedési, barátkozási lehetőséget nyújtott a budapesti és vidéki horvát s magyar, valamint horvátországi horvát és horvátországi magyar iskolák tanulóinak.

Egy nemzetiségi iskola különösen nem lehet csak tudásgyár. Vállalnia kell kulturális-közművelődési feladatokat is, amelyeknek része a tehetséggondozás is. A horvát identitás, a haza szeretete erősebbé tehető, ha a fiatalok körében küldetéstudattal párosul.

– *Mely iskolai rendezvényt emelnéd ki?*

– Mint mondtam, sok rendezvényünk van, közülük emelem ki a legnagyobbat. Ez a mi fesztiválunk minden évben: a Horvát Kultúra Hete. Ez a hét jeleníti meg leglátványosabban céljainkat, eredményeinket a szülők és a nagyobb nyilvánosság előtt. Csak néhány a sok programból: ismeretterjesztő előadások, történelmi, művészeti vetélkedők, a hazai horvát régiók kultúrájának bemutatása, anyaországi művészeket, horvátországi és magyarországi horvát testvériskolákat hívunk meg, vendégeink tudósok és politikusok. Ezek az események segítenek abban, hogy nemzetiségi közösségünk, de a többségi társadalom figyelmét is ráirányítsuk a horvát kulturális értékekre.

– *A HOŠIG-nak több testvériskolája is van, kitűnő cse-reprogramokkal. Bővítenéd ezeket a kapcsolatokat?*

– Alapvető feladat, hogy az intézmény sok szálal kapcsolódjon horvátországi intézményekhez, elsősorban testvériskoláinkhoz. Iskolánk kapcsolata a horvátországi testvériskolákkal sokszínű és igen eredményes. Példaértékű az együttműködésünk például a dubrovnikai Leánykollégiummal: érettségiző diákjaink minden évben egy hetet töltenek el ebben a városban. Miért fontos ez? Mert nincs horvát identitás az anyaország ismerete nélkül. Azt akarjuk, hogy ne csak a popvilág vagy a futball hírei jussanak el tanítványainkhoz. Legyenek ismereteik Horvátország gazdasági, politikai, kulturális életéről, ismerjék meg a horvát emberek hétköznapjait. A horvátországi tanulmányi kirándulások ezt teszik lehetővé. A tanulás-tanítás színvonalára és az önazonosság erősítésére is jótékonyan visszaható kapcsolatrendszer bővítését tervezzük új testvériskolai kapcsolatok kiépítésével. Az utóbbi két évben sikeres együttműködést alakítottunk ki a pazini Juraj Dobrila Gimnázium és Szakiskolával, valamint az eszéki Magyar Oktatási és Művelődési Központtal. Szeretném megerősíteni az együttműködést horvátországi tudományos, kulturális és művészeti intézményekkel is.

– *Izgalmas program a közéletre nevelés is, mit értünk ez alatt?*

– A felnőtt nemzedék panasza, hogy a fiatalok nem érdeklődnek a közélet, a politika iránt. Ez a kisebbségi létben különösen nagy gond, mert azt jelenti: közömbösek saját nemzetiségi közösségük szociális, társadalmi, gazdasági, érdekvédelmi problémái iránt is. Ki képviseli akkor a jövőben ezeket a közösségeket? Közéleti nevelési programot dolgoztunk ki. A magyar országgyűlésben a politikai döntési mechanizmust ismerik meg a diákok, emellett meg-

ismertetjük őket a nemzetiségi önkormányzatok munkájával, és ami különösen fontos: a civil szervezetek lehetőségeivel. Ettől a programtól azt várjuk, hogy cselekvő, öntudatos polgárokká válnak, akik szerepet vállalnak a horvát közösség közügyeiben.

– *Úgy gondolom – talán nem tévedek –, hogy manapság egy oktatási intézmény vezetése, marketing is egyben.*

– Nem tévedsz, ez valóban így van. Célunk az iskolát népszerűsítő programok, akciók kiszélesítése: a tanulói létszám emelése érdekében ismeretterjesztő, kulturális körutak szervezése, intézményi vezetők és tanárok látogatása vidéki iskolákban, az iskola oktató-nevelő-kulturális érték közvetítő szerepének, kiemelt eseményeinek megjelenítése a horvát nemzetiségi nyomtatott és elektronikus médiában.

Az egységes iskolai arculat kialakítása felé tett első lépésként terveztettük át honlapunk formáját és tartalmát. Frissítettük és gyakorlatiasabbá tettük az intézményről nyilvánosságra hozott tájékoztató anyagot, és az iskola hétköznapjait bemutató, vonzó fotókat, videofilmeket töltöttünk fel. Elindítottuk a HOŠIG facebook-oldalát.

A honlap megújításához kapcsolódott két nyelvű hírleveleink megjelentetése, melyek beszámolnak az iskola jeles eseményeiről, tanulmányi eredményeinkről, a diákoknak és szülőknek is naprakész tájékoztatást nyújtanak az intézményről. A hírlevelek felhasználhatósága ennél azonban szélesebb körű, hiszen általuk az ország többi horvát nemzetiségű iskolája is megismerheti a tevékenységünket, ami azzal az előnnyel járhat, hogy több diák választja onnan továbbtanulása színhelyéül a mi intézményünket. A hírlevelek abból a szempontból is az iskola marketing részévé váltak, hogy ezeken keresztül tájékoztatjuk a kapcsolatépítésben fontos hazai intézményeket, horvátországi testvériskoláinkat. Hírleveleinket eljuttatjuk a hazai s a horvátországi helyi, regionális és központi médiához is.

– *Mindez az érem egyik oldala. Melyek azok a nehézségek, amelyeket munkád során tapasztalsz?*

– Egy-egy projekt menedzselése sok gonddal jár, beleértve a pénzügyi finanszírozást. Miben segíthet az anyaország? Örömlénk, ha több és nagyobb összegű pályázat támogatná a nemzetiségi iskolák kulturális tevékenységét, a horvátországi diákutazásokat. Szeretnénk, ha a horvát médiában nagyobb figyelmet kapnánk. Hasznos lenne rendszeressé tenni a tapasztalatok és jó gyakorlatok cseréjét akár konferenciákon, akár állandó internetes fórumokon.

Szükség volna Horvátországi vendégtanárookra az anyaországról szerzett ismeretek elmélyítésére, az anyanyelv minél hatékonyabb elsajátítására, tapasztalatcserére. A vendégtanárok alkalmazási feltételeinek megkönnyítéséhez szükség van azonban a jogszabályi előírások rugalmasabbá tételére is. Leginkább arra lenne szükség, hogy a nemzetiségi pedagógus-utánpótlás kiemelt támogatást és segítséget kapjon, mivel egyre nehezebb anyanyelvi szín-

tű nyelvtudással, egyben szaktudással rendelkező pedagógust találunk.

– Amikor megpályáznak egy vezetői állást, bátran leírjuk elképzeléseinket, melyek idővel a kihívásokhoz idomulnak. Mi az, amit az iskolavezetésben, az iskola életében már régóta megcéloztál, de valami folytán még nem sikerült elérned?

– Gondolkodunk a szakképzés bevezetésén, főként a horvát nyelvtudást is hasznosítható szakmákban, így például a turizmus és kereskedelem területén. Olyan képzésekkel, amelyek egyszerre vezethetnek tovább az egyetemek vagy a munkaerőpiac irányába.

– Egy jó vezetőnek egészséges jövőképpel kell rendelkeznie. Az elkövetkezendő években számodra melyek a legfontosabb megvalósítandó célok?

– A következő évek legfontosabb feladata az örökség továbbfejlesztése, az intézmény oktatási-nevelési, valamint kultúraközvetítő képességének növelése. Az iskolavezetés prioritásai közé tartozik a köznevelési törvényből adódó új kihívásoknak való



megfelelés, az oktatási minőség újabb garancia-elemeinek megteremtése, a pedagógusi kar felkészültségének és belső kohéziójának erősítése, a kreatív, újszerű megközelítésükkel kitűnő kezdeményezések támogatása, menedzselése az oktató-nevelő és értékközvetítő munkában, az intézmény hazai és anyaországi kapcsolatrendszerének bővítése.

Gohér Krisztina

Ünnepélyesen átadták a Croatica új székházát



A magyarországi, horvátországi, valamint a magyarországi horvátok társadalmi és kulturális életének rangos képviselői jelenlétében, 2019. május 8-án ünnepélyesen átadták a Croatica Kft. Lónyay utcai új székházát. A rendezvényen a cég ügyvezető igazgatója Horváth Csaba, az Országos Horvát Önkormányzat elnöke Gugán János, Ferencváros polgármestere Bácskai János, a Horvát Köztársaság Külügyi és Európai Ügyek Minisztériumának politikai államtitkára Zdravka Bušić és a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára Soltész Miklós köszöntötték az egybegyűlteket. Ezt követően a Croatica Médiaközpont felelős főszerkesztője Branka Pavić Blažetin a Croatica galériában megnyitotta a „Vizure” (Látképek) című fotókiállítást. A kiállításon a Hrvatski glasnik újságíróinak – Bernadet Blažetin, Branka Pavić Blažetin, Timea Horvat, Kristina Gohér, Stipan Balatinac – tizennyolc fotója látható.

G. K.